

Označení právnické a fyzické osoby

Je-li právnická osoba v právním úkonu označena nepřesně obchodním jménem nebo názvem, který nenáleží jiné právnické osobě, avšak v tomto úkonu je uvedeno správné identifikační číslo této právnické osoby, není právní úkon neplatný, jestliže je možné z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy. Totéž platí i tehdy, kdy podnikatel, který není právnickou osobou, je v právním úkonu označen nepřesně obchodním jménem nebo názvem, který nenáleží jiné právnické osobě, avšak je v něm správně uvedeno identifikační číslo tohoto podnikatele.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 292/2009, ze dne 5.8.2009)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce Ing. K. H., zastoupeného advokátem, proti žalované M. č. P., zastoupené advokátem, o zaplacení částky 874.474,- Kč s příslušenstvím, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 7 pod sp. zn. 5 C 17/98, o dovolání žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. ledna 2007, č.j. 11 Co 302/2006 - 441, tak, že dovolání proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. ledna 2007, č. j. 11 Co 302/2006 - 441, kterým byl ve výroku I. potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části o 506.695,- Kč s příslušenstvím, se odmítá. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. ledna 2007, č. j. 11 Co 302/2006 - 441, se zrušuje ve výroku I., kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části o 367.779,- Kč s příslušenstvím a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

A. Předchozí průběh řízení

Žalobce se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 7 domáhal zaplacení částky 874.474,- Kč z titulu smlouvy o dílo uzavřené dne 5. 11. 1993 a jejího dodatku ze dne 22. 5. 1995 jako ceny díla spočívajícího v opravě a úpravě břehu rybníka A a stabilizaci břehu rybníků B a C v K. o. v P.

Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby pro nedostatek pasivní věcné legitimace, neboť pouze vykonávala správu předmětného majetku, která jí byla později odejmuta. Vlastníkem uvedených rybníků a okolních pozemků je H. m. P. Nadto uvedla, že předmětnou smlouvu o dílo podepsal žalobce jako jednatel neexistujícího subjektu; z uvedeného důvodu je smlouva neplatná.

Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 17. května 2006, č.j. 5 C 17/98 - 373, žalobu zamítl, když dospěl k závěru, že smlouva o dílo ze dne 5. 11. 1993 je absolutně neplatná. Předmětná smlouva o dílo byla uzavřena mezi žalovanou a neexistujícím subjektem, S., spol. s.r.o., zastoupenou jednatelem, Ing. K. H., . Žalobce však podnikal na základě živnostenského listu vydaného na jméno K. H., Ing. - S. Podpis žalobce na smlouvě o dílo tak nelze považovat za právní úkon ve smyslu ustanovení § 34 ObčZ směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku práv a povinností, neboť neexistující subjekt žádnou vůli nemá a nemůže ji ani projevit. S ohledem na neplatnost smlouvy o dílo je neplatný i její dodatek ze dne 22. 5. 1995. Podle názoru soudu prvního stupně tudíž žalobce prováděl veškeré práce na vodních dílech bez právního důvodu. Postupem podle § 136 o.s.ř. a to porovnáním rozpočtových nákladů projektů na stavební a vodohospodářské práce rybníků s náklady, které by měla uhradit žalovaná jako objednatel žalobci jako zhotoviteli, a s hodnotou skutečně provedených prací, soud prvního stupně zjistil, že žalobci byla zálohově proplacena částka 2.975.200,- Kč. Dále soud zjistil, že žalobce provedl práce v hodnotě 2.860.000,- Kč. Soud prvního

stupně tak dospěl k závěru, že práce, za které se žalobce domáhá úhrady buď provedl a dostal za ně zaplacení předem (úprava břehu rybníka A) nebo řádně neprovedl, neměl na ně smlouvu a nemá tudíž na úhradu provedených prací nárok (stabilizace břehu rybníka B a C). Konečně soud prvního stupně konstatoval, že i kdyby bylo zjištěno, že žalobci vznikl co do požadované výše nárok na zaplacení bezdůvodného obohacení, nebyla by žaloba proti žalované důvodná pro nedostatek pasivní věcné legitimace, neboť vlastníkem předmětných rybníků je H. m. P.

K odvolání obou účastníků odvolací soud rozsudkem ze dne 24. ledna 2007, č.j. 11 Co 302/2006 - 441, rozsudek soudu prvního stupně potvrdil. V odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že žalobce uzavřel smlouvu o dílo nikoliv svým jménem, ale jménem neexistujícího subjektu, a ta je proto absolutně neplatná. Dále odvolací soud dovodil, že žalobce utvrzoval žalovanou v přesvědčení, že jedná s právnickou osobou tím, že sám sebe označoval jako „osobu pověřenou jednáním“, „vedoucího firmy“, „ředitele firmy“, „zmocněnce k jednání“ apod., nikdy však nevystupoval pod svou skutečnou firmou, K. H., Ing. - S. Z předdeslaného důvodu je neplatná nejen smlouva o dílo, ale i dohoda ze dne 22. 5. 1995 o stabilizaci břehu rybníků B a C. Pokud žalobce stabilizaci břehu rybníků B a C provedl, pak se jedná o plnění bez právního důvodu. Práce, které žalobce provedl na rybníku A, jsou plněním bez právního důvodu, neboť žalobce neprokázal, že byla uzavřena jakákoli dohoda o provedení úpravy jeho břehu. Závěrem odvolací soud uvedl, že není ani dána pasivní věcná legitimace žalované, neboť žalovaná prováděla pouze dočasně správu parku K. o. - S., v níž se předmětné rybníky nacházejí, zatímco jejich vlastníkem je H. m. P.

B. Dovolání a vyjádření k němu

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost spatřoval v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. Jako dovolací důvod uvedl nesprávné právní posouzení věci podle § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. Konkrétně namítl, že v průběhu řízení bylo prokázáno, že obě strany věděly, kdo je účastníkem smluvního vztahu, když označení S. bylo užívanou firmou dovolatele a jeho IČ je stejné, soudy nižších stupňů se dostatečně nevypořádaly s dokazováním. Navzdory skutečnosti, že ve znaleckém posudku vypracovaném Ing. V. Z. je dílo hodnocené jako provedené, soudy tento důkaz pominuly a nepřihlížely k němu, soud prvního stupně neupozornil účastníky respektive dovolatele na možnost, že může po právní stránce hodnotit vztah mezi účastníky zcela odlišně, tedy jako neplatnou smlouvu o dílo.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že se žalobce nemůže dovolávat platnosti smlouvy, když žalovanou uvedl v omyl. Žalobce věděl, jaké vyhotovení smlouvy podepisuje a mohl tedy žalovanou upozornit, že je ve smlouvě nesprávně označen. Změna právní kvalifikace právního vztahu mezi účastníky ostatně nebyla pro žalobce žádné novum, neboť žalovaná se neplatnosti smlouvy dovolávala již v předchozích řízeních.

C. Přípustnost

Dovolací soud zjistil, že dovolání je včasné, podané oprávněnou osobou, zastoupenou advokátem a splňuje formální obsahové znaky předepsané § 241a odst. 1 o.s.ř. Dále se dovolací soud zabýval přípustností dovolání.

Protože odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v rozhodované věci, může být přípustnost dovolání založena jen za podmínky upravené v § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., tj. pokud dovolací soud, za použití hledisek příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., dospěje k závěru, jsa vázán dovolacími důvody, že napadené rozhodnutí je zásadního právního významu. Ten je podle § 237 odst. 3 o.s.ř. dán zejména tehdy, jestliže napadené rozhodnutí řeší právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu ještě nebyla řešena, která je odvolacími nebo dovolacími soudem řešena rozdílně, nebo také řeší-li odvolací soud určitou právní otázku jinak, než je posuzováno v

konstantní judikatuře dovolacího a Ústavního soudu (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.1.2002, sp.zn. 20 Cdo 2296/2000), nebo obsahuje-li řešení právní otázky, které je v rozporu s hmotným právem (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. prosince 2006, sp. zn. 29 Odo 1255/2005, nebo ze dne 24. července 2007, sp. zn. 29 Odo 1725/2006).

Pokud jde o práce, které žalobce provedl na rybníku A, dospěly soudy obou stupňů k závěru, že žalobce neprokázal uzavření jakékoliv dohody o provedení úpravy jeho břehu, a práce tudíž provedl bez právního důvodu. V této části nejen odvolací soud, ale i soud prvního stupně zamítly podanou žalobu též s odůvodněním, že nebyla prokázána jakákoliv dohoda o provedení úpravy rybníku A to s tím důsledkem, že není dána pasivní věcná legitimace žalované, což žalobce v podaném dovolání nerozporuje. V takovém případě nemůže mít přezkum napadeného rozhodnutí ve vztahu k odvedené práci na rybníku A zásadní právní význam pro věc samu, neboť se nemůže promítnout do poměru účastníků ve věci, ve které bylo dovolání podáno (srov. Bureš, J., Drápal, L. Krčmář, Z. a kol. Občanský zákoník. Komentář. II. díl. 7. vydání. Praha : C.H. Beck, 2006, s. 1240). Dovolací soud tudíž projednání dovolání v tomto rozsahu nepřipustil.

Pokud jde o práce provedené na rybnících B a C, na které byla uzavřena smlouva o dílo ze dne 5. 11. 1993 a její dodatek ze dne 22. 5. 1995, shledává dovolací soud zásadní právní význam napadeného rozhodnutí (a potud je dovolání přípustné) v řešení otázky, zda jednání fyzické osoby jménem neexistující obchodní společnosti způsobuje neplatnost právního úkonu

D. Důvodnost

1. Nesprávným právním posouzením věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. je pochybení soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav, tedy případ, kdy byl skutkový stav posouzen podle jiného právního předpisu, než který měl být správně použit, nebo byl-li sice aplikován správně určený právní předpis, ale soud jej nesprávně vyložil.

2. Z ustanovení § 8 zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ve znění do 31. 12. 2000 (dále jen obch. zák.), plyne, že podnikatel činí právní úkony při své podnikatelské činnosti pod svým obchodním jménem. Obchodním jménem fyzické osoby je její jméno a příjmení. Obchodní jméno fyzické osoby je její jméno a příjmení. Obchodní jméno fyzické osoby může obsahovat dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání (§ 9 odst. 1 obch. zák.). Obchodním jménem obchodních společností a družstev je název, pod kterým jsou zapsány v obchodním rejstříku. Součástí obchodního jména právnických osob je i dodatek označující jejich právní formu (§ 9 odst. 2 obch. zák.). V souzené věci žalobce podnikal pod obchodním jménem K. H., Ing. – S., avšak předmětnou smlouvu o dílo ze dne 5. 11. 1993 uzavřel Ing. k. H., coby jednatel společnosti S., spol. s r.o. a podle dodatku ze dne 22. 5. 1995 k této smlouvě o dílo jako „majitel fy S.“. Soudy nižších stupňů dospěly k závěru, že pokud žalobce jednal jménem neexistující obchodní společnosti, je takový právní úkon neplatný. Dovolací soud považuje uvedený právní názor za nesprávný.

3. Univerzálním smyslem právního řádu je vést právnické a fyzické osoby k odpovědnosti za svá jednání (srov. Holmes, O.W. The Path of Law, Harvard Law Review, 1997, Vol. 110, s. 991 a násl.). Uvedený princip se promítá například do ustanovení § 33 odst. 2 obč. zák., které stanoví, že „překročil-li zmocněnec při jednání své oprávnění jednat za zmocnitele nebo jedná-li někdo za jiného bez plné moci, je z tohoto jednání zavázán sám, ledaže ten, za koho bylo jednáno, právní úkon dodatečně bez zbytečného odkladu schválí. Neschválí-li zmocnitel překročení plné moci nebo jednání bez plné moci, může osoba, se kterou bylo jednáno, na zmocněnci požadovat buď splnění závazku nebo náhradu škody způsobené jeho jednáním.“ Pokud někdo jedná jménem neexistující obchodní společnosti, z povahy věci k tomu nemá žádný zákonný nebo smluvní titul. Z uvedeného důvodu je dovolací soud toho názoru, že ustanovení § 33 odst. 2 obč. zák. je nutné analogicky (§ 853 obč. zák.) vztáhnout i na případy, kdy někdo jedná jménem neexistující obchodní společnosti (srov. Palandt.

Bürgerliches Gesetzbuch. München: C.H. Beck, 2007, s. 187, kde se uvádí „jedná-li zástupce jménem vymyšlené osoby, použije se analogicky § 179 BGB“, podle kterého „uzavře-li zástupce smlouvu bez plné moci, je vůči druhé smluvní straně podle její volby zavázán buď ke splnění nebo k náhradě škody“). Dovolací soud tak dospěl k závěru, že kdo jedná jménem neexistující obchodní společnosti, je z takového jednání zavázán sám.

4. Dovolací soud dále uvádí, že se soudy nižších stupňů neúplně (a tedy nesprávně) zabývaly platností předmětné smlouvy o dílo ze dne 5. 11. 1993 a dodatku k této smlouvě ze dne 22. 5. 1995 z hlediska identifikace účastníků smlouvy. Podle ustálené soudní praxe „vada v označení osoby, která je účastníkem smlouvy, nezpůsobuje sama o sobě neplatnost této smlouvy, pokud lze z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem (§ 35 odst. 2 obč. zák.), popřípadě objasněním skutkových okolností, za nichž byl právní úkon učiněn, zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy“ (rozhodnutí Nejvyššího soudu z dne 29. ledna 2003, sp. zn. 32 Odo 703/2002). V rozhodnutí ze dne 15. ledna 2001, sp. zn. 22 Cdo 2480/2000, pak dospěl Nejvyšší soud k závěru, že „pokud je právnická osoba v právním úkonu označena nepřesně obchodním jménem nebo názvem, který nenáleží jiné právnické osobě, avšak v tomto úkonu je uvedeno správné identifikační číslo této právnické osoby, není právní úkon neplatný, jestliže je možné z celého obsahu právního úkonu jeho výkladem zjistit, kdo byl účastníkem smlouvy.“ V návaznosti na citovaná rozhodnutí dospěl dovolací soud k názoru, že uvedený závěr je nutné vztáhnout též na situace, kdy podnikatel, který není právnickou osobou, je v právním úkonu označen nepřesně obchodním jménem nebo názvem, který nenáleží jiné právnické osobě, avšak je v něm správně uvedeno identifikační číslo tohoto podnikatele. Jelikož byl v právních úkonech, jejichž platnost je předmětem tohoto řízení, žalobce (podnikatel) sice označen nesprávně a to chybným dodatkem právní formy (§ 9 odst. 1 obch. zák.) u smlouvy o dílo ze dne 5. 11. 1993, když zde se uvedl jako „SVEHR, spol. s r.o.“, a nepřesným označením u dodatku ke smlouvě o dílo ze dne 22. 5. 1995, v níž se uvedl jako „spec. vodohosp. stavby,“ v obou případech však vždy s uvedením jeho jména a příjmení včetně titulu (Ing. K. H.), správného identifikačního čísla (IČO 16898575) i adresou sídla (Sevanská 145/38, Praha 10). Tím byl dle názoru dovolacího soudu dostatečně identifikován ve smyslu ustanovení § 35 odst. 2 obč. zák. Bylo tedy věcí soudu zabývat se zkoumáním skutkových okolností za nichž byla smlouva o dílo ze dne 5. 11. 1993 uzavřena, jakož i celého jejího obsahu. Lze takto přisvědčit námitce, že se odvolací soud nezabýval výkladem uzavřené smlouvy o dílo, popřípadě skutkových okolností, za nichž byla smlouva uzavřena a následně plněna; jeho odůvodnění je tak neúplné a tudíž i nesprávné.

Nejvyšší soud z důvodu shora uvedených dospěl k závěru, že odvolací soud věc nesprávně právně posoudil, a proto rozsudek odvolacího soudu ve výroku I., kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně v části o 367.779,- Kč s příslušenstvím bez jednání (§ 243a odst. 1 o.s.ř.) podle § 243b odst. 2 věty za středníkem o.s.ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)